

In Memoriam

Suoseuran kunniajäsen, professori **Rauno Ruuhijärvi 1930– 2022**

Professori Rauno Ruuhijärvi kuoli 91-vuotiaana nopeasti edenneeseen syöpään kotonaan Vantaalla 18.6.2022. Hän oli syntynyt 4. syyskuuta 1930 Hankasalmella. Perhe muutti pian Kauhavalle, jossa Ruuhijärvi vietti lapsuutensa ja nuoruutensa. Pohjanmaan avarat maisemat, retkeily ystävien kanssa ja lukiolaisena opettajansa kanssa Lapissa kultaa kaivaen vietetty kesä synnyttivät kiinnostuksen ja rakkauden luontoa kohtaan.

Ruuhijärvi aloitti luonnontieteiden opiskelun Helsingin yliopistossa 1951. Kasvitiede valikoitui pääaineeksi ja väitöskirjan aiheeksi Pohjois-Suomen soiden kasvillisuus ja aluejako. Väitöskirjan ideat ja tietoisuus suoluonnon uhanalaisuudesta kypsyivät lopullisesti Sompion suurilla aavoilla, jossa hän johti Lokan allasalueen luontokartoituksia kesinä 1958–1960.

Väitöskirja ”*Über die Regionale Einteilung der nordfinnischen Moore*” (1960) erotti mm. keidassuo- ja aapasuokasvillisuuden toisistaan ns. karjalaisen yhdistymätyypin alueella Sisä-Suomessa ja Pohjanmaalla. Eksentrisiä keidassoita oli pidetty aiemmin aapasoina ja rahkaisten nevojen ja kalvakkanevojen asema luokittelussa oli epäselvä. Aapasoiksi luokiteltiin myös eteläisemmät kuivemmat aapasuot, jotka eroavat ns. Peräpohjolan märeistä ”klassisista” rimpi-jänne-aavoista. Suokasvillisuuden perusvyöhykkeisyys muistutti Aarne Kalelan metsäkasvillisuuden vyöhykejakoa, vaikka rajat eivät samoille kohdille sattuneetkaan.

Avioliitto kurssitoveri Liisa Tenhusen kanssa solmittiin 1956 ja perheeseen syntyi kolme poikaa vuosina 1958–1965. Kotitalo rakennettiin Korsoon vuonna 1964.

Ruuhijärvi opetti kasvikologiaa Helsingin yliopiston apulaisprofessorina vuodesta 1963. Kenttäkursseja pidettiin Lammin biologisella asemalla, jonka esimies hän oli yli 30 vuotta. Mieleenpainuvia olivat myös Lapin ja Pohjois-

Norjan retkeilyt, joita hän johti. Hän johti vesi-, suo- ja metsäekologian tutkimusprojekteja sekä ohjasi kymmeniä väitöskirjoja ja opinnäytetöitä. Suomen luonnon tuntemuksen ja suojelun kannalta oli tärkeää, että hän aloitti luonnon- ja ympäristönsuojelun yliopisto-opetuksen 1960-luvulla jatkaen sitä eläkkeelle siirtymiseensä saakka.

Hallinnossa työtehtävät laajenivat luontevasti opetusministeriön luottamustehtäväksi Jyväskylän ja Joensuun yliopistojen suunnittelussa ja akateemisten tutkintojen uudistamisessa 1960- ja 1970-luvuilla. Hän toimi niin ikään Suomen Akatemian ympäristötieteellisen keskustoimikunnan ensimmäisenä puheenjohtajana ja tieteen keskustoimikunnan jäsenenä 1986–1989 sekä yliopiston matemaattis-luonnontieteellisen osaston varadekaanina ja dekaanina 1990-luvulle saakka ennen eläköitymistään.

Raunon vapaaehtoinen luonnonsuojelutyö alkoi Suomen Luonnonsuojeluyhdistyksen Kemijoen patoamisaltaiden tutkimustoimikunnan sihteerinä ja luonnontieteellisen kenttätutkimusten johtajana 1958–1960 Pelkosenniemen Kemihaaran soilla. Vuotoksen allashankkeen KHO kumosi syksyllä 2002. Lisäksi Ounasjoen

ja Kyrönjoen suojelutoiminnassa sekä koskien-suojeluohjelman valmistelussa Rauno oli yhtenä keskeisenä asiantuntijana mukana, koska hän oli pioneeri etenkin pohjoisia patoamisaltaita koskevassa luonnontieteellisessä tutkimuksessa. Tämän takia tekoallassuunnitelmat supistuiivat taikka sammuivat tykkäänään.

Systemaattinen soidensuojelu sai Suomessa alkunsa, kun Ruuhijärvi aloitti Suomen Luonnonsuojeluyhdistyksen ja Suoseuran soidensuojelutoimikunnan puheenjohtajana vuosina 1965–1972. Ensimmäiset suuret soidensäilytys-suunnitelmat valmisteltiin valtion soille, jotka suojeltiin suurelta osin Metsähallituksen päätöksin. Soiden suojelutyö laajeni tämän jälkeen systemaattisiksi soiden luonnontilaisuuden ja luontokirjon selvityksiksi. Täten maa- ja metsätalousministeriön soidensuojelutyöryhmä laati valtakunnallisen soidensuojelun perusohjelman vuosina 1976–1982 ja Valtioneuvosto teki ohjelman toteuttamisesta periaatepäätöksen.

Kun luonnonsuojelutehtävät siirrettiin maa- ja metsätalousministeriön toimialaksi vuonna 1972, Raunosta tuli vähitellen luotettava asiantuntija yli 30 MMM:n, YM:n, KTM:n ja VN:n kanslian työryhmissä, toimikunnissa tai komiteoissa, joissa vuosikymmenien kuluessa käsiteltiin luonnonsuojelualueiden perustamista, tutkimusta ja ympäristönsuojelun kysymyksiä.

Ympäristöhallinnon heikkouden takia Suomen Luonnonsuojeluliitolla (SLL) oli pitkään paljon viranomaistyypisiä töitä ympäristövalistuksen, tiedotuksen ja ympäristökoulutuksen saralla. Rauno on ollut SLL:n pitkäaikaisin puheenjohtaja, 1978–1990 ja sittemmin liiton kunniapuheenjohtaja. Raunon aikana SLL:n arvostus ja vaikutusvalta kohosivat huippuunsa. Näinä vuosina suurina kansallisina ympäristökysymyksinä ja Ruuhijärven tärkeinä vaikuttamiskohteina nousivat esiin Ympäristöministeriön perustamiskamppailu, Eduskuntaan ja lainsäädäntöön vaikuttaminen, soidensuojelualueiden ja kansallispuistojen perustaminen, Vesihallituksen uudelleen organisointi ja yhteistyö Suomen WWF:n kanssa.

SLL sai ensimmäisenä kansalaisjärjestönä Suomen eduskunnan mitalin. Luonnonsuojelualueiden kulttuurinen ja sosiaalinen merkityskin katsottiin korvaamattomaksi

Luonnonsuojelutyö jatkui myös eläkepäivinä Suomen ympäristökeskuksen metsien ja soiden suojelun ryhmissä ja suomalais-venäläisessä luonnonsuojelutyöryhmässä. Hänen viimeiset julkaisunsa tänä vuonna käsittelivät Tunturi-Lapin palsasoiden ekologista tilaa sekä aapasuoalueen koivulettoja.

Rauno osallistui vuosina 1978–1985 Suomen ja Neuvostoliiton ympäristönsuojelun yhteistyökomission jäsenenä ja luonnonsuojelutyöryhmän työhön, joka jatkui YM:n alaisen luonnonsuojelutyöryhmän Suomen osapuolen puheenjohtajana 1986–2002. Rauno oli Venäjän luonnonsuojeluviranomaisten ja -tutkijoiden piirissä tunnetuin ja arvostetuin suomalainen toimija 1990–2000-luvuilla.

Rauno Ruuhijärvi harrasti valokuvausta, rakasti kirjallisuutta ja tunsi runouden ja kuvataiteen klassikot. Hän säilytti loistavan muistinsa sekä kykynsä keskustella ja argumentoida loppuun asti. Lapsenlapset ja lapsenlapsenlapset olivat Raunolle rakkaita. He saivat nauttia Papan lämpimästä sylistä, tarinoista ja karkkikaapin antimista niin Padasjoen mökillä kuin Korsossakin.

Palataan vielä siihen Lapin kultamailla vietettyyn kesään, jolla oli Raunon tulevaisuudelle suuri merkitys. Löytyikö kultaa? Jonkin verran; siitä teetettiin Liisa-vaimolle koru, jonka murtovaras vei Korson kodista. Raunon Lemmenjoen kultamailta kaivettu kultaa jatkaa siis ikuista kiertoaan!

Toinen Raunon ajatteluun vaikuttanut asia oli, kun hän kultamailla yht’äkkiä huomasi kävelleensä keskelle saksalaisten rakentamaa maamiinakenttää. Palatako takaisin vai jatkaa kentän toiseen laitaan? Rauno katsoi aina eteenpäin ja nytkin hän varovasti kävelen pääsi pois ehjin jaloin. Kokemus teki hänestä maamiinavastaisen, joka kannatti Ottawan maamiinat kieltävää sopimusta.

Rauno Ruuhijärvi toimi Suoseuran hallituksessa varapuheenjohtajana 1963–1964. Kunniajäseneksi hänet nimitettiin Suoseuran 50-vuotisjuhlassa v. 1999. Hänelle myönnettiin lukuisia erilaisia tunnustuspalkintoja ja huomionsoituksia työstään: UNEPin Global 500 Award -palkinto, Alfred Kordelinin Säätiön tunnustuspalkinto, Maj ja Tor Nesslingin Säätiön ympäristöpalkinto, Suomen Kulttuurirahaston kunniapalkinto, Suomen WWF:n tunnustuspalkinto, Joensuun yliopiston

kunniatohtorin arvo, Metsähallituksen ja Luonnonsuojeluliiton kultainen ansiomerkki sekä Luonnonsuojeluliiton kunniapuheenjohtajuus.

Vantaan kaupunki perusti Ruuhijärven 90-vuotispäivän 4.9. 2020 kunniaksi 53 hehtaarin luonnonsuojelun alueen Korsoon ja nimesi sen Rauno ja Liisa Ruuhijärven metsäksi.

Rauno Ruuhijärvi oli arvostetuimpia suomalaisia luonnontutkijoita, monien biologi-

sukupolvien opettaja sekä järjestö- ja julkisuusvaikuttaja niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Vuosikymmenien monipuolinen ja taitava elämäntyö Suomen luonnon hyväksi on aikamme vaikuttavimpia.

Harri Vasander, Pekka Salminen, Jukka Ruuhijärvi